

LEVEND STENE

Contactblad van
Heemkring 't Schorre Steene

Jaargang 45 - 2022 nr. 3

Wij danken de bedrijven die ons steunen

Stene Tripel is een bier van hoge gisting. Het is een ambachtelijk authentiek Belgisch bier gebrouwen volgens de Belgische traditie en met zorgvuldige selectie van superieure hop- en moutsoorten. Deze heerlijke tripel heeft een romige volle graansmaak, hoppige tonen en milde Citrus toets.

Taste of life

www.brouwerijstene.be

design & print | lebbe creative | Oostende

LEVEND STENE

Contactblad van
Heemkring 't Schorre Steene

Jaargang 45 - 2022 nr. 3

Heemkring 't Schorre Steene vzw gesticht in 1978

Bestuur: Filip Menu, voorzitter
Katrijn Dhooghe-Compernelle, secretaris
Roland Defever, penningmeester
Patrick Delmouzée, webmaster
Daniel Deschacht, oud-voorzitter
Martine Boels,
Dirk Coghe
Robert Lisabeth

Ons contacteren:

postadres: Roerdompstraat 57, 8400 Oostende
e-mailadres: heemkringschorre.steene@telenet.be
website: www.steneheemkring.be
Facebook HeemkringSchorreSteene

Ondernemingsnummer: 0420.921.305
Wettelijk Depot: 12160
Bankrekening: BE24 0010 6883 7138
op naam van Heemkring 't Schorre Steene

Leden en sponsors

Het lidgeld bedraagt 15€ en is te betalen op de bankrekening van de heemkring met vermelding van de naam van het lid.

Sponsors betalen 30€. Voeg bij de betaling op onze bankrekening de melding 'sponsor'. Het logo of een andere melding kan in onze publicaties openomen worden. Dit is digitaal te mailen naar ons e-mailadres.

Heemkring 't Schorre Steene is lid van
Heemkunde West-Vlaanderen vzw

INHOUD

	blz.
De heemkring	2
Mededelingen	4
Het woordje van de voorzitter	5
De plundering van een herberg in Stene en het beleg van Oostende (1601-1604)	6
<i>Floris Beke & Jelle De Mulder</i>	
De kunstenaars van de zomer van 2022	18
Restauratie van de brandglasramen van de Sint-Annakerk	20
<i>Johan De Soete</i>	
Zij blijven in onze gedachten	21
De nieuwe straatnaam op Stene-dorp	22
ZONSOPGANG	22
<i>Roger Fockedey</i>	
Over graven en grafconcessies	23
<i>Filip Menu</i>	
Een rustige wandeling op Stene	26
<i>Erika Wybouw & Robert Lisabeth</i>	
WENSEN	27
<i>Roger Fockedey</i>	
Colofon	28

Mededelingen

PROGRAMMA 2022

De heemkring nodigt iedereen uit naar de voordracht door de heer Floris Beke over de archeologische opgravingen langs de Zilverlaan. Verder in dit tijdschrift wordt een synthese gepubliceerd van het eindrapport. De uiteenzetting zal ongetwijfeld nog meer interessante zaken belichten.

Deze presentatie gaat door op vrijdag 28 oktober om 18:30 uur in de polyvalente zaal van het Sint-Andreasinstituut aan de Steensedijk. De toegang is gratis.

Aansluitend op deze voordracht is er van zaterdag 29 oktober tot maandag 1 november een tentoonstelling met archeologische vondsten in de molen. Deze tentoonstelling is open van 14:00 tot 18:00 uur en is gratis te bezoeken.

Op zaterdag 10 december hebben wij de folkgroep De Klakkebusse op bezoek voor een kerstconcert in de Sint-Annakerk. Iedereen is van harte welkom. Het uur en de toegangsprijs worden later via onze website en met een omzendbrief medegedeeld. Ook in de lokale pers en op UIT zal een aankondiging verschijnen.

LIDGELD 2023

Wij vragen om vanaf november uw lidgeld voor volgend jaar te vernieuwen. Dat moet ervoor zorgen dat u het contactblad blijft ontvangen. Als u de volgende editie, deze van 1 februari 2023, niet in uw bus vindt, dan werd het lidgeld niet betaald.

Het lidgeld bedraagt al enkele jaren 15€ en wij willen dat zo houden, maar onze kosten (energie, verzekeringen, ...) stijgen wel. Daarom is uw blijvende steun voor ons belangrijk.

ARCHIEF CONTACTBLAD

De heemkring heeft alle exemplaren van het contactblad sedert jaargang 1 van 1978, gescand. In 2023 willen wij deze ter inzage op onze website publiceren.

Er ontbreken echter een groot aantal edities uit de jaren 1989 tot 2004.

Daarom een dringende oproep naar onze leden: hebt u thuis nog exemplaren liggen uit die jaren, neem dan contact op met de voorzitter (fimenaco2@gmail.com) teneinde af te spreken om ze hetzij tijdelijk aan ons uit te lenen, hetzij definitief aan de heemkring te schenken.

ZOMERTENTOONSTELLINGEN 2023

Vanaf december 2022 zal het reglement voor de kunsttentoonstellingen in de zomer van 2023, beschikbaar zijn voor download via onze website. Wenst u een digitale versie via e-mail te ontvangen stuur dan een vraag naar stenexpo@gmail.com.

VIA OSTENDE 2022

Ons bestuurslid Robert Lisabeth is medeorganisator van een internationale filateliebeurs, -tentoonstelling en -competitie op zaterdag 22 oktober in Thermae Palace aan de Koningin Astridlaan in Oostende. Er is o.m. een voorverkoop van nieuwe postzegels, de voorstelling van een lustrum-uitgave van het tijdschrift van de West-Vlaamse Filatelische Studiekring, en een postkaartencollectie over de lijn Oostende-Dover. Dit evenement is gratis te bezoeken van 09:00 tot 16:30 uur. Meer informatie bij Robert: lisabeth.robert@gmail.com.

Het woordje van de voorzitter

Met deze uitgave van ons tijdschrift komen wij aan het einde van 2022. Nu de dreiging van corona stilaan wegebt staat ons een nieuw uitdaging te wachten: ons energiegebruik en de kosten voor het dagelijks bestaan betaalbaar houden.

De heemkring ontsnapt niet aan deze uitdagingen. Daarom is het voor ons van belang dat wij op de steun van onze trouwe leden kunnen blijven rekenen. Alvast op voorhand dank om het lidgeld voor 2023 te betalen.

Wij kunnen terugkijken op een succesvolle Zevende Dag en op interessante tentoonstellingen tijdens de zomer. Ook de traditionele barbecue greep plaats in september, maar de opkomst bleef onder het niveau van voor de coronacrisis.

Wij hebben echter nog meer activiteiten gepland voor het najaar. Eind oktober komt er een archeologieweekend met een voordracht en een aansluitende tentoonstelling. En in december is er een kerstconcert in de Sint-Annakerk. Wij hopen op een talrijke opkomst voor deze initiatieven.

In dit tijdschrift vinden jullie opnieuw een aantal interessante artikels over Stene. Toch zijn wij altijd op zoek naar nieuwe bijdragen. Wie in de pen wil kruipen om een tekst te schrijven, kan rekenen op redactionele hulp om deze klaar te maken voor publicatie.

In naam van het bestuur wens ik aan alle leden en jullie familie en vrienden een aangename kerstperiode en een prettig jaareinde.

Filip Menu
voorzitter
1 oktober 2022

DE PLUNDERING VAN EEN HERBERG IN STENE EN HET BELEG VAN OOSTENDE (1601-1604).

Floris Beke en Jelle De Mulder

INLEIDING

Net voordat Duinhelm vzw startte met de bouw van hun woonproject in de Zilverlaan heeft RAAP België een archeologische opgraving uitgevoerd te Stene (Oostende). Het onderzoek bracht een schat aan informatie op over het dorp Stene gedurende het beleg van Oostende. Een van de gebouwen die werd opgegraven lijkt een herberg te zijn die bij de belegering werd geplunderd en afgebrand. Wanneer de Oostendenaars beslisten om de dijken door te breken en het gebied onder water te zetten kwam ook de geplunderde boerderij onder water te staan en geraakte deze afgedekt met een klei/slibpakket. Het kleipakket zorgde ervoor dat deze resten hermetisch werden afgesloten tot op het moment van deze opgraving, ongeveer 400 jaar later. Met het herstellen van de Steensedijk na het beleg van Oostende kwam het plangebied buitendijks te liggen. De dorpskern van Stene zal zich na 1600 verder ontwikkelen rond de kerk, een 150 m in zuidwestelijke richting. In dit artikel worden de resultaten van het archeologisch onderzoek chronologisch toegelicht: vanaf midden de 14de eeuw tot aan de Tweede Wereldoorlog wanneer Duitse soldaten hier een loopgravencomplex aanleggen.

Figuur 1: Afgebrande gebouwen, sporen van plundering, musketkogels en menselijk slachtoffers, de gelijkenissen tussen dit schilderij “De verschrikking van de oorlog” (Anonim, Vlaams, begin 17de eeuw, The Horrors of War - Bilbao Fine Arts Museum) en onze opgravingsresultaten zijn aangrijpend. ¹

¹ Bron: De val van het nieuwe Troje, Het beleg van Oostende 1601-1604, T. Werner.

Figuur 2: locatie van de opgraving weergegeven op een luchtfoto (bron: AGIV, 2017)

Figuur 3: Bakstenen muren en vloeren van de 16de-eeuwse bewoning worden centraal in beeld doorsneden door een loopgraaf uit de Tweede Wereldoorlog.

SPOREN VAN BEWONING: BAKSTEENPRODUCTIE EN MOGELIJKS OOK SELNERING (14de - MIDDEN 16de EEUW)

Enkele oudere kuilen en een brede gracht worden op basis van vondstmateriaal en een C14-datering gedateerd tussen 1450 en 1550. Het plangebied situeert zich op een zone waar het dorp door een brede, vermoedelijk dorps-begrenzende, greppel toegang heeft tot het meer oostelijk gelegen hinterland of schorregebied. Een leeflaag ontwikkelde zich binnen het plangebied waarin nederzettingsafval zich accumuleerde. De sporen, pakketten en aangetroffen vondsten duiden op veeteelt en akkerbouw maar ook op andere activiteiten zoals baksteenproductie en mogelijk ook selnering: het winnen van zout uit veen. Zout was in het verleden naast zijn smaak erg belangrijk voor het conserveren van voedsel.

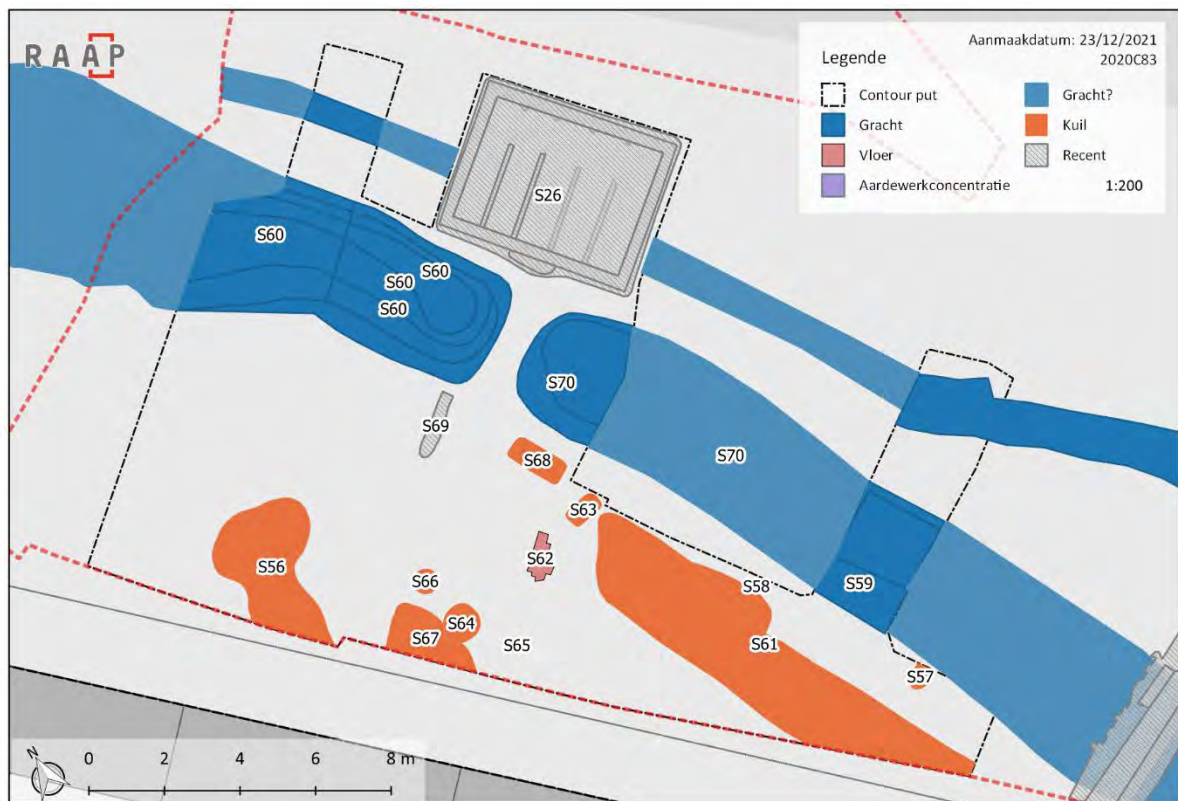
Figuur 4: In de 15de-16de eeuw gedateerde kleiwinningskuil (S56) werd een pelgrimsinsigne aangetroffen. Het betreft een gegoten zeshoekig kader in een loodtin-legering met een glasplaat. V105

Figuur 5: De aanwezigheid van klei-extractiekuilen en veel baksteenpuin zijn de indirecte bewijzen voor locaties waar aan baksteenproductie wordt gedaan.

Figuur 6: Enkele rechthoekige kuilen (hier S63) hebben een opvulling die bestaat uit een korrelig (versinterd?) roodbruin organisch materiaal waarin brokken verkoold zwart materiaal aanwezig zijn. Een dergelijk materiaal kan ontstaan bij het branden van veen (turf) of het winnen van zout uit veen.

Figuur 7: Grondplan met aanduiding van de sporen gedateerd voor de bakstenen bewoningsfase.

BEWONINGSUITBREIDING (TWEEDE HELFT 16de EEUW)

Een kleine 50 jaar voor het beleg van Oostende (na 1565) vond er ter hoogte van het plangebied een bewoningsuitbreiding te Stene plaats. De brede greppel werd gedicht en het terrein werd genivelleerd en bouwrijp gemaakt voor twee bakstenen gebouwen. Een van de twee gebouwen onderscheidt zich door zijn grote omvang, verschillende kamers, de mooie uitgewerkte bakstenen vloeren en de aanwezigheid van minstens drie grote wandhaarden. Ook het vondstmateriaal erin is bijzonder, in een van de kamers zijn rond de haardplaats verschillende wafelijzers aangetroffen en het aardewerkensemble onderscheidt zich door een hoog percentage kannen, kruiken en pinten in Rijnlants steengoed en een laag percentage kookgerei. De meeste indicaties doen de functie van een herberg vermoeden.

Figuur 8: Verschillende voorwerpen die afgebeeld zijn op 16de en 17de-eeuwse iconografische bronnen van herbergtaferelen en wafelbakken ² werden hier ook binnen de gebouwen aangetroffen.

² Bruegel de Oude, 1559; Aertsen, 1560; Beuckelaer, 1563; Dusart, 1693

Figuur 9: Grondplan van baksteenstructuur 2 (BKSS02) met aanduiding van de spoornummers en de spreiding van het vondstmateriaal op basis van materiaalsoort.

De bouwtradities hebben algemeen wel opvallende gelijkenissen met de gebouwen die werden aangetroffen tijdens opgravingen in Walraversijde (ca 1250-1500)³ en Stene - Prins Roselaan (ca. 1550-1650)⁴. Het betreft steeds bakstenen gebouwen met rechthoekige grondplannen. De muren zijn opgetrokken en gefundeerd in baksteen. De buitenmuren zijn iets dikker (ca 35-45 cm) ten opzichte van de binnenmuren of deze van de aanbouwen (ca. 25-30 cm). De gebruikte bakstenen zijn veelal onvolledig wat indiceert dat gewerkt wordt met recuperatiemateriaal. De bakstenen hebben meestal een lichtrode en gele kleur wat typerend is voor lokaal ontgonnen, kalkhoudende polderklei.⁵ Als specie tussen de bakstenen wordt zwaluwmortel (mortier d'hirondelle of aardmortel) gebruikt. Rond de gebouwen is plaveisel aanwezig die toegang geeft tot andere gebouwen of structuren. Op de binnenmuren is een pleisterlaag (mortel) aanwezig om de binnenzijde van de gebouwen af te werken. Haardplaatsen situeren zich tegen of vlakbij de kopse muren of tegen de interne dwarsmuren, wanneer het gebouw meerdere vertrekken heeft. Opvallend is wel dat bij Stene-dorp de vuurplaats (*in situ* verbrandingssporen) steeds tegen de muur aan zijn gelegen. In Walraversijde situeert de haardvloer zich vlakbij de muur, maar de haardplaats zelf situeert zich op een afstand van de muur.⁶ Vermoedelijk zijn deze afwijkingen ontstaan door een verschil in type schouwconstructie of het gebruik van een rookgat.

Figuur 10: Een georeferencierte luchtfoto geprojecteerd op het grondplan van baksteenstructuur BKSS02 (rechts) en BKSS01 (links in beeld). A: Haardplaats, B: Deuropening, C. Verharde toegang buiten de gebouwen

³ Pieters et al., 2013

⁴ Demey et al., 2008

⁵ Pieters et al., 2013, p278

⁶ Walraversijde (Gebouw 1, 13, 16)

Figuur 11: Vooraan een detail van de uitgewerkte haard (S30) in kamer 1 (A). De haard is gedeeltelijk afgelijnd met een reeks bakstenen op hun zijkant. De zones rond de haard zijn vooral uitgewerkt in gele bakstenen, centraal is een rechthoek gemaakt in overwegend rode bakstenen. Op de vloer (bij de oranje kaartjes) liggen diverse gecorrodeerde ijzeren objecten waaronder minstens vier wafelijzers. De doorgang naar kamer 2 (C) en de tegenhanger van de dubbele haard (B).

Figuur 12: Kamer 2 met zicht op de bakstenenvloer S34, de haard S32 (A), de doorgang naar kamer 1 (B).

AANLOOP VAN HET BELEG VAN OOSTENDE (1572-1601)

Uit historische bronnen is gekend dat de omgeving rond Oostende vanaf 1572 werd geteisterd door militaire campagnes en plunderende soldaten waardoor de stad Oostende zich ontpopte tot een vestigingsstad. In aanvulling van de vestigingswerken werden er in opdracht van de stad Oostende verschillende dijken doorgestoken zodat de omgeving onderhevig werd aan de getijdenwerking van de zee en onder water kwam te staan. In 1585 werd de korte dijk aan de oostkant van Oostende, richting Bredene, doorgestoken om de Spaanse troepen van Farnese tegen te houden. Omstreeks 1587 werd een tweede zuidelijk doorgestoken door de Oostendenaars. Gezien de ontoegankelijke toestand van de landerijen in het Ambacht, werden er vanaf 1584 geen belastingen meer geïnd in deze gebieden.⁷

In aanloop naar het beleg van Oostende (1601-1604) kwam er een abrupt einde aan deze bewoning. In deze periode brandden beide bakstenen gebouwen af en werden ze verlaten. Hoewel een deel van de bakstenen muren en inboedel werden gerecupereerd - vermoedelijk voor het uitbouwen van militaire vestigingswerken - zijn de 16de-eeuwse bewoningssporen bijzonder goed bewaard. Met het beleg van Oostende wordt de regio onder water gezet en geraakt de site afgedekt met een ca. 40 cm dik pakket klei. De leeflaag rond de gebouwen maar ook de interne opdeling van de bakstenen gebouwen, de haarden en verharde vloeren waren intact. Op de binnenvloer was naast een brandlaag ook veel vondstmateriaal zoals keramieken potten, op elkaar liggende maalstenen, wetstenen en verschillende metalen voorwerpen 'in situ' aanwezig. Het kleipakket zorgde ervoor dat deze resten hermetisch werden afgesloten tot op het moment van deze opgraving, ongeveer 400 jaar later. De nauwe datering van deze context maar ook door de situatie waarin de vondsten werden achtergelaten en bewaard bleven zijn uniek en zorgen ervoor dat deze een belangrijk referentie kunnen worden in toekomstig archeologische onderzoek in de regio. Met de herstellingen van de Steense dijk na het beleg van Oostende kwam het plangebied buitendijks te liggen. De dorpskern van Stene ontwikkelde zich na 1604 verder rond de kerk, een 150 meter in zuidwestelijke richting.

Figuur 13: Fotogrammetrisch beeld van de twee skeletindividueen die tijdens het proefsleuvenonderzoek werden aangetroffen. (Bron: Verbeke et al., 2018)

⁷ FARASYN, 2006, p19

Figuur 14: Drie musketkogels werden aangetroffen in de leeflaag rond de hoeve (V103, V51, V104)

Figuur 15: Historische kaart van de regio rond de stad Oostende ca. 1600, net voor of bij de aanvang van het beleg van Oostende. De kaart is georiënteerd met het zuiden naar boven, het noorden en de Noordzee zijn afgebeeld aan de onderkant van de kaart. Vlakbij de verwachte locatie van het plangebied (A.) worden de dorpsuizen van Stene weergegeven naast een actieve geul (D.) en tussen het fort Clara (C.) en de kerk van Stene (B.) (bron: s.n., 1600, <http://www.cartesius.be/>).

Figuur 16: Historische kaart van de regio rond de stad Oostende ca. 1639-1641. Het plangebied (zwarte ster) wordt buiten de Steensedijk gesitueerd in het schorregebied. Nog verder in het schorregebied wordt de actieve geul en het fort Clara weergegeven (bron: s.n., 1639, <http://www.cartesius.be/>).

SPOREN UIT DE TWEEDE WERELDOORLOG

Tot aan de Tweede Wereldoorlog zal het plangebied zelf onbebouwd blijven. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een loopgravencomplex aangelegd rond Stene dat verschillende geschutstellingen (Stützpunkt Stene) verbond met schuilbunkers. Een van de bakstenen loopgraven liep dwars door het plangebied en heeft de 16de-eeuwse bewoningsporen lokaal vernield. Ook de onderkant van een logistiek gebouw werd opgegraven. Net na de oorlog werden deze structuren deels uitgebroken en dichtgesmeten. Uit de dichtgesmeten stukken is veel vondstmateriaal gerecupereerd zoals vaatwerk, bouw materiaal en een geweer. Het vondstmateriaal dateert deels uit de Tweede Wereldoorlog maar ook uit de periode erna.

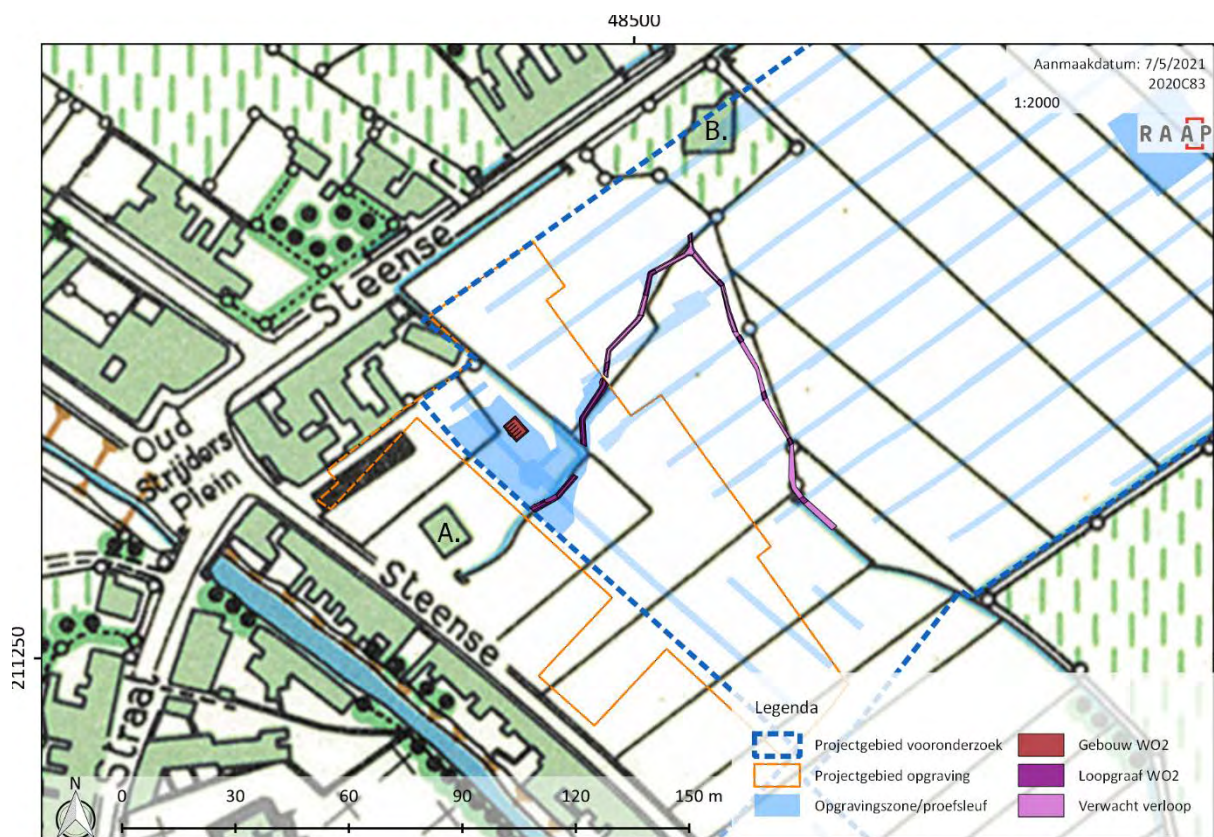
Figuur 17: Coupe op de structuur in relatie tot het bodemprofiel

Figuur 18: Loopgraaf ter hoogte van put 1, na het leegscheppen van het puin tot op het vloerniveau

Figuur 19: Grondplan met aanduiding van de sporen gerelateerd aan de Tweede Wereldoorlog.

Figuur 20. Topografische kaarten Ministeries van Openbare werken en wederopbouw (1950-1970) met aanduiding van opgravingsresultaten en de loopgraafsegmenten (proefsleuf en geofysisch onderzoek).

NAWOORD

Wij willen in eerste instantie VZW Duinhelm danken voor deze bijzonder interessante opdracht. Ook dienen wij M. Pieters (Onroerend Erfgoed), M. Poulain (UGent) en de Heemkundige kring Stene te danken voor hun bijdrage met regionale kennis en expertise. Verder willen wij meegeven dat de eventuele sporen van selnering zich lenen voor verder onderzoek. Enerzijds kunnen de botanisch monsters alsnog verder geanalyseerd worden anderzijds zou een archiverisch onderzoek verdere informatie kunnen opleveren. Een aanzienlijk deel van de 16de-eeuwse bakstenen structuur (BKSS02) bleef bewaard na het onderzoeken, registreren en bemonsteren. Na de opgraving werden de intacte muren voorzichtig afgedekt met uitgegraven grond. Volgens de bouwplannen situeren de geplande bodemingrepen zich grotendeels rond BKSS02 waardoor deze naar alle waarschijnlijkheid lokaal alsnog bewaard blijven in de ondergrond.

BIBLIOGRAFIE

DEMEY, D., PIETERS, M., WYFFELS, F. & DE BUYSER, F. (2008) *Basisrapport opgravingen Stene/Prins Roselaan 2008, zones A en B*. Beschikbaar op: <https://oar.onroenderfgoed.be/uitgave/568>.

PIETERS, M., BAETEMAN, C., BASTIAEN, J., BOLLEN, A., CLOGG, P., COOREMANS, B., DE BIE, M., DE BUYSER, F., DECORTE, G., DE GROOTE, A., DEMERRE, I., DEMIDDELE, H., ERVINCK, A., GEVAERT, G., GODEERIS, T., LENTACKER, A., SCHIETECATTE, L., VENDENBRUAENE, M., VAN NEER, W., VAN STRYDONCK, M., VERHAEGEN, F., VINCE, A., WATZEELS, S. & ZEEBROEK, I. (2013) Het archeologisch onderzoek in Raversijde (Oostende) in de periode 1992-2005. Vuurstenen artefacten, een Romeinse dijk, een 14de-eeuws muntdepot, een 15de-eeuwse sector van een vissers nederzetting en sporen van een vroeg-17de-eeuwse en een vroeg-18de-eeu, *Relicta Monografieën*, 8.

AGIV (zonder datum) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2016, Vlaanderen.

S.N. (1600) Plante de ville d'Ostende, Ceste carte est de le ville d'Oostende et des forz que l'ennemy a dressé à l'environ. Acevée ce 16. de juillet 1600. Brussel: Koninklijke Bibliotheek van België. Beschikbaar op: <http://uurl.kbr.be/1035567>.

S.N. (1639) Kaart van Oostende en de zeekust. Brussel: Koninklijke Bibliotheek van België. Beschikbaar op: http://search.arch.be/imageserver/topview.php?FIF=514/514_0549_000/514_0549_000_01292_000/514_0549_000_01292_000_0_0001.jp2.

AERTSEN, P. (1560) *Boeren bij de haard*.

BEUCKELAER, J. (1563) *A dutch kitchen scene*.

BRUEGEL DE OUDE, P. (1559) *De strijd tussen Vasten en Vastenavond. Detail*.

DUSART, C. (1693) *Boeren eten wafels op een feestdag*.

Expo

Rose Van de Wauter &
Rudy De Boeck
24 tot 30 juni

Lieve Aelbrecht & Liliane Van Keer
1 tot 7 juli

Marc Blontrock &
Marina Bousse
8 tot 14 juli

Christèle Devriendt & Christiane Lestaeghe
15 tot 21 juli

Patrick Delmouzée &
Ingrid Gortack
22 tot 28 juli

2022

Arlette Vereecke &
Nicole Lefèvre
29 juli tot 4 augustus

Suzy Vanhooren & Redgie Van Troost
5 tot 11 augustus

Mirei Bonte & Nadine Constandt
12 tot 18 augustus

Bernard Marneffe, Franky Maes &
Didier Van Damme
19 tot 25 augustus

Jeannine Rosseel &
Barbara Jaecques
26 augustus tot 1 september

Restauratie van de brandglasramen van de St.-Annakerk (Eerste fase van de restauratie van het interieur van de kerk)

Johan De Soete
voorzitter Kerkraad St.-Anna

Na een heel lange weg werd er eindelijk gestart met de restauratie van het interieur van de St.-Annakerk in Stene.

De kerkraad heeft gekozen om dit dossier op te splitsen in verschillende fasen om lange wachttijden ter goedkeuring van het globaal dossier te vermijden. Aangezien het gebouw geklasseerd is, kunnen de werken maar uitgevoerd worden na toestemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Het dossier werd begin mei 2021 door de bevoegde minister, Matthias Diependaele, goedgekeurd. Dit gaat gepaard met een subsidie door het Vlaamse Gewest.

De werken van de eerste fase zijn aangevangen op 10 januari 2022. Het betreft het restaureren van beide brandglasramen in het koor die dateren van 1904 en de zes brandglasramen in de zijbeuken die dateren van 1932. Na aanbesteding werd beslist om de opdracht te laten uitvoeren door de firma *Renotec nv* uit Geel.

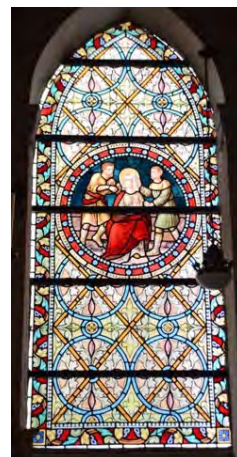
Alle glaspanelen, deklatten en raambruggen werden weggenomen en de raamopeningen werden zorgvuldig voorlopig afgedicht. De deklatten en raambruggen werden gecontroleerd en indien nodig vervangen. De glaspanelen werden met de grootste zorg gemanipuleerd, verpakt en getransporteerd naar het atelier waar deze door een restaurateur glas-in-lood onderzocht en behandeld werden. Met uiterste zorg is het glas gereinigd geworden, breukvlakken werden behandeld, ontbrekende of ernstig beschadigde niet-gebrandschilderde glasstukken werden vervangen en gebrandschilderde delen werden indien nodig gefixeerd of geretoucheerd.

Gezien het oorspronkelijk lood één van de historische elementen is, werd het maximaal behoud ervan nagestreefd en alleen selectief, waar nodig, werd herlood. Het was ook de bedoeling om alle ramen van de kerk te voorzien van voorzetramen ter bescherming alsook om de thermische isolatie te verbeteren. De voorzetramen zijn voorzien van binnenventilatie en condensgoten om de brandglazen te beschermen. De 5 driehoekige oculi en het roosvenster op het doksaal werden, na herstel van de gebroken ruitjes, voorzien van achterzetramen. Tenslotte werd het raam van de sacristie ook van dubbel glas voorzien.

Tegen Pasen 2022 was alles voltooid en waren de brandglasramen terug geplaatst. De kerk bleef tijdens de werken toegankelijk.

Het restauratiedossier voor de tweede fase werd in november 2021 bij het Agentschap Onroerend Erfgoed ingediend. Het betreft nu de restauratie van de noordbeuk, kant Maria-altaar, die in de slechtste toestand is, samen met het portaal en de doopkapel. In maart 2022 kwam de goedkeuring. De officiële periode voor het indienen van de offertes werd op 2 september 2022 afgesloten.

Zij blijven in onze gedachten

Raoul Decrop

Raoul was in 1978 stichtend lid van de heemkring. Hij werd meteen penningmeester, een functie die hij uitoefende tot in 2017. Raoul is geboren op 25 juni 1935 in Oostende en overleed er op 16 september 2022. Hij was leraar aan het Sint-Andreasinstituut. Zijn echtgenote Gigi Praet exposeerde van 1999 tot 2019 nagenoeg elk jaar met haar schilderwerken in de molen.

Elisabeth Mostrey

Elisabeth is geboren in Oudenburg op 20 april 1938 en overleed in Brugge op 5 september 2022. Zij was kunstenares en woonde in Jabbeke. In 2008 exposeerde zij voor de eerste maal in de molen. Daarna nam zij nog 12 maal deel aan de zomertentoonstellingen.

Fernand Mus

Fernand was de echtgenoot van Jenny Simons die een drietal maal met haar werken in de molen exposeerde, de laatste maal samen met hun zoon Björn. Hij overleed in Oostende op 6 juli 2022 op 74-jarige leeftijd. Fernand was ook actief bij de heem- en geschiedkundige kring De Plate.

De nieuwe straatnaam op Stene-dorp

Het adres van de molen: Provinciegeleedpad 1 ¹

ZONSOPGANG ²

Roger Fockedeey

Zee
uw schoot baart licht.
De nacht bloedt dood.
De vloedlijn
stinkt
naar lege stalen
zonder waarde.
Ik raap
de appels van de zee
die nog de geuren
van de diepzee
in zich dragen
en blozen
in de nieuwgeboorte
van een verworven dag.

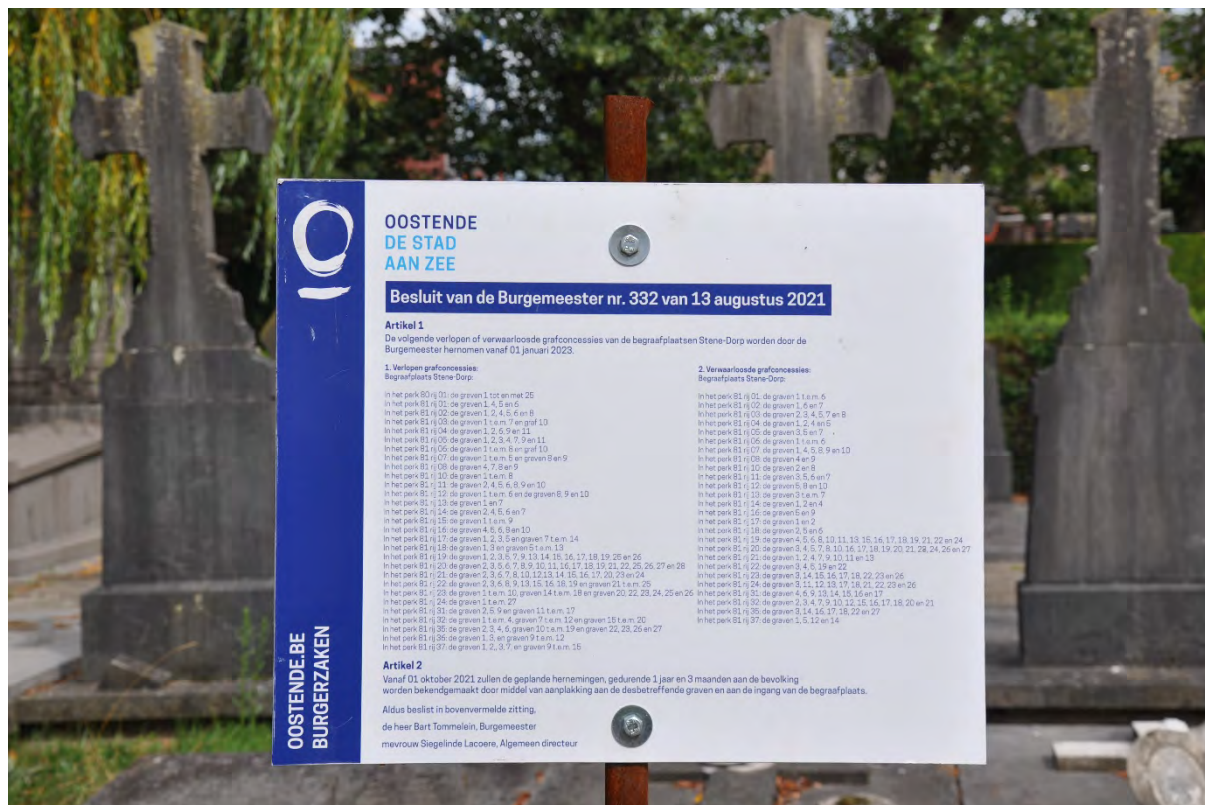
¹ Dit adres is niet bedoeld om briefwisseling te ontvangen. Gebruik daarvoor het adres Roerdompstraat 57.

² Eerder gepubliceerd in Contactblad 1991-3&4 pg. 17

Over graven en grafconcessies

Filip Menu

Naar aanleiding van de beslissing van stad Oostende om een aantal graven van het kerkhof van Stene te verwijderen kreeg de heemkring reeds enkele reacties van bezorgde personen.

Ons antwoord hierop is steevast dat dit een privé zaak is tussen enerzijds de concessiehouder van het graf of de wettige opvolger en anderzijds de stad.

Op het kerkhof van Stene zijn er geen grafmonumenten die door het Agentschap Onroerend Erfgoed erkend zijn als funerair erfgoed, waarvoor de overheid zou kunnen instaan. De Sint-Annakerk is een beschermd monument en samen met het kerkhof behoort de kerk tot het beschermd dorpsgezicht 'Dorpskom Stene'. Maar individuele graven genieten deze bescherming niet.

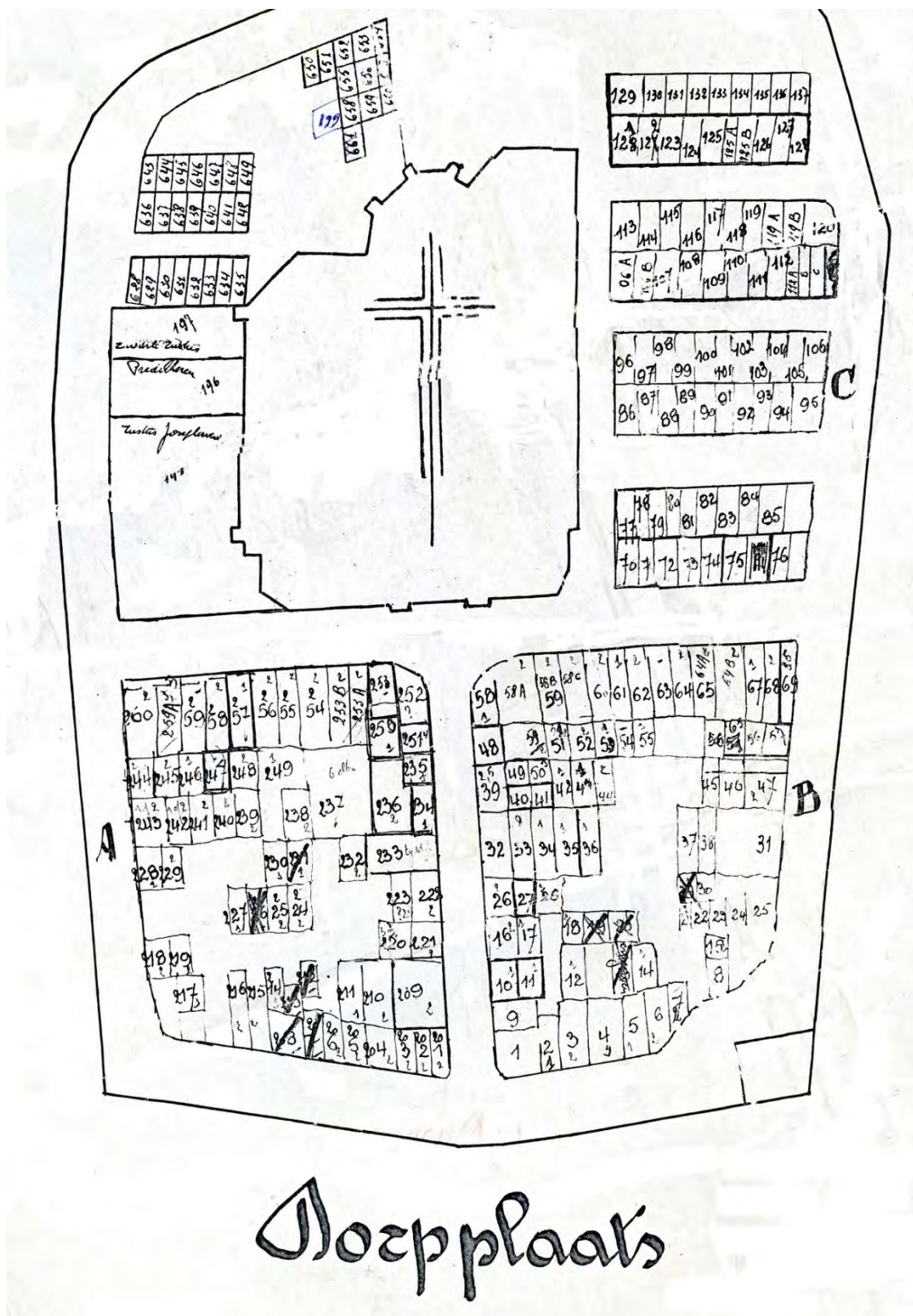
In 2011 organiseerde de heemkring een tentoonstelling over het kerkhof. Dit gebeurde toen naar aanleiding van een beslissing van het stadsbestuur om graven terug te nemen waarvan de vergunning verlopen was of die er verwaarloosd bij lagen. In de begeleidende brochure van onze tentoonstelling werd uitgebreid aandacht besteed aan enkele overledenen met een bijzondere band met Stene. De bouwkundige of funeraire waarde van de grafmonumenten zelf werd amper besproken.

De actie die nu, 10 jaar later, door het stadsbestuur aangekondigd wordt, heeft zoals toen, tot doel om vanaf 1 januari 2023 verwaarloosde graven te verwijderen.

Het opruimen van graven is al sinds jaar en dag een bezorgdheid van de overheid, al was het maar om plaats te maken voor de overledenen van de steeds talrijkere bevolking.

Zo gebeurde ook in 1970. Maar toen werd een volledig stuk van het kerkhof opgeruimd om plaats te maken voor een parking.

Op een getekend plannetje van dit deel van het kerkhof zien wij dat het om een aanzienlijk aantal graven gaat in vakken **A** en **B**.

Op 3 maart 1970 schreef de gemeente Stene een aanbesteding uit voor het verplaatsen van die graven. Er werd bepaald dat de werken ten laatste op 15 oktober 1970 moesten beginnen.

Robert Dedeckere uit Moere diende het winnend bod in met 820.808 F, taks inbegrepen.

De werken die hij uitvoerde tussen 15 oktober tot 31 december 1970 werden betaald door de gemeente Stene. Omdat op 1 januari 1971 de fusie met Oostende een feit was, waren de werken na die datum voor rekening van de stad Oostende.

Het volgende werd gefactureerd aan de gemeente Stene:

Werk	Leveren en plaatsen grafkelders	148.200	
	Afbreken grafmonumenten	58.500	
	Vernieuwen van kisten	283.505	
	Ontgraven van lijken	114.000	
	Herbegraven	5.600	
	Zandaanvulling	4.900	
		614.705	
Lonen		33.348	
	Samen	648.053	
	Taks 7%	45.364	
	Totaal		
		693.416	

Provincie West-Vlaanderen Arrondissement Oostende;
Gemeente STENE.

Ontgraven en overbrengen van lijken naar het nieuwe kerkhof.

Aanbesteding 2/3/70
Aannemer: R. Dedeckere - Oostzijdestraat, 5a - Moere
Bedrag van het aanbod: 820.808,- Frs. (taks inbegrepen)
Beval van aanvang: 15/10/1970

Derde verklaringsstaat der uitgevoerde werken lopend over de periode van 15/12/70 tot en met 31/12/70

I. UITGEVOERDE WERKEN.

1. Leveren en plaatsen van grafkelders	st. 52 à 2850.-	148.200.-
3. Niet vergunde ontgravingen		
a. vernieuwen van kisten	st. 15 à 3577.-	50.855.-
b. herbegraven	st. 2 à 2800.-	5.600.-
5. Nieuw vergunde ontgravingen		
a. werken afbreken	st. 45 à 1300.-	58.500.-
c. vernieuwen van kisten	st. 8 à 3600.-	28.800.-
d. vernieuwen van kisten 2.00 L	st. 53 à 3050.-	204.050.-
e. ontgraven van lijken	st. 40 à 2850.-	114.000.-
6. zandaanvulling	ap 45 à 100.-	4.950.-
		614.705.-

II. Verrekeningen van lonen

pa $P = (a \times \frac{b}{c} + b + c)$
 $P = 614705 - 404612 = 129.893$
 $p = 129.893 \times (0,404612 + 0,65)$
 $p = 129.893 \times 1,059222 = 136.939,70$
 bedrag der verrekening: $136939,70 - 129893 = 7046,70$

III. Samenvatting

A. totaal bedrag der uitgevoerde werken	614.705.-
B. verrekenen tegen a. vorige staten 20.501.-	
b. huidige " 7.047.-	
	33.940.-
C. needs voorgesteld zonder taks	685.053.-
	511.113.-
D. Taks van 7% of 0,07 x 136940 =	9.506.-
Algemeen Totaal	Frs. 146.526.-

VOOR MEKTORE VERBODEN.
te kopiëren.

Nagezien en juist bevonden
De Ingevoerd-ontvanger:
Ir. G. VERSCHAVE,
SINT-ANDRIES-BRUGGE, de 8/12/71

Robert DEDECKERE
Alle overname
Oostzijdestr. 5a, MOERE

Robert DEDECKERE
Alle overname
Oostzijdestr. 5a, MOERE

Oostzijdestraat, 5a XXXXXXXXXX

N° 562 31/12/70

Aan het GEMEENTEBESTUUR

van en te
Stene.

15/12 à 31/12

Ondergetekende, Robert Dedeckere, aannemer van de ontgravingwerken op het kerkhof te Stene, verzoekt hiertoe het Gemeentebestuur van de Gemeente Stene op betaling van zijn derde verklaringsstaat, hierna bijgevoegd, een bedrag van

Frs. 146.526.-

Rechtsaanzienlijke, Willem van der Linden, voorzitter van de Raad van de Gemeente Stene, verzoekt hiertoe het Gemeentebestuur van de Gemeente Stene op betaling van zijn derde verklaringsstaat, hierna bijgevoegd, een bedrag van

Frs. 146.526.-

Gezien en ter uitbetaling voorgesteld,
De Ingevoerd-ontvanger,
Ir. G. VERSCHAVE,
SINT-ANDRIES-BRUGGE, de 8/12/71

Oostzijdestr. 5a, MOERE

De aannemer had van elk graf een foto om latere betwistingen over schade als gevolg van de verhuizing te vermijden. Zijn echtgenote Fernande Hellinckx, installeerde zich in een caravan voor het kerkhof om nabestaanden op te vangen en om de foto's te tonen en ze voor nazicht te laten paraferen.

Wat er met deze foto's gebeurd is, blijft tot vandaag een raadsel.

Een rustige zondagse wandeling op Stene

Erika Wybouw & Robert Lisabeth

Komen wij langs het Sportpark De Schorre gewandeld, mogen wij getuige zijn van een nieuw wereldrecord!

Mihel Dusan

Mihel Dusan uit Tsjechië verbeterde met ruim 4 km het uurrecord met een Macmillan fiets van 45 kg.

Het vorig record stond op naam van Toon Duyck uit Assebroek: 13 km in 1 uur. Dit behaalde hij in 2019 tussen Sint-Kruis en Sluis.

Mihel fietste op 19 mei 2022 in het sportpark in Stene 17,90 km in 1 uur tijd. Proficiat!

Deze uitdaging gebeurde tijdens het weekend IVCA¹ wereldfietstreffen voor historische fietsen. IVCA heeft als doelstelling het zich inzetten voor het behoud van de geschiedenis van de fiets.

Deze manifestatie had moeten plaatsgrijpen in 2020 maar door de ons welgekend reden uitgesteld tot 2022. Spijtig van dit alles dat er zo weinig reclame hiervoor is gemaakt.

Dit treffen heeft 3 à 4 dagen in beslag genomen.

In 1839, maakte een Schotse smid, Kirkpatrick Macmillan, als eerste een soort van pedalen aan de wielen van de fiets om zich zo voort te kunnen bewegen. De pedalen verbond hij met drijfstangen en hefbomen aan de achteras. Hiervoor hoefde hij zich niet meer met zijn voeten af te zetten en kon hij sneller en gemakkelijker rijden. Met deze fiets legde hij vele tochten af. Op één van deze tochten heeft hij, toen hij een menigte mensen wilde ontwijken, een meisje aangereden. Hiervoor kreeg hij op 6 juni 1840 een boete van 5 zilveren shilling wegens gevaarlijk rijgedrag. Dit was de eerste boete in de geschiedenis die werd uitgedeeld aan een fietser.²

Toon Duyck

¹ International Veteran Cycle Association opgericht in 1986 in Engeland

² bronnen: www.defietssite.nl en www.omroepzeeland.nl

Ook Oostendenaar Rik Vernack nam deel aan deze wedstrijd.
Hij reed op een Mesicek Hoge Bi.

WENSEN ³

Roger Fockedey

Veel liever
dan de wensen
eens per jaar
wens ik je heel gewoon
een goeie dag
voor elke dag
en telkens weer
een goeie nacht
voor elke nacht
driehonderdzesenzestig keer

³ Eerder gepubliceerd in Contactblad 1987-4 pg. 14

Colofon

LEVEND STENE verschijnt drie maal per jaar

© Heemkring 't Schorre Steene

De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdragen, inclusief de rechten op de afbeeldingen.

Verantwoordelijke uitgever: Filip Menu, 8400 Oostende

Productie: Dumon Print

Wettelijk Depot: D/2022/12160

Wij danken de bedrijven die ons steunen

GEBOORTE - HUWELIJK - JUBILEUM - FEEST

**AL GEDACHT
AAN EEN LEUKE
KAART?**

Torhoutsesteenweg 482 | 8400 Oostende
059 804 918 | oostende@dumonprint.be

Tuinplanning Seys
ontwerp, aanleg & onderhoud

Reno Seys
Tuin- & Landschapsarchitect

Zandvoordeschorredijkstraat 44
8400 Oostende
059/70.13.26

info@tuinplanningseys.be
WWW.TUINPLANNINGSEYS.BE

Praatcafé

't Steentje

Steensedijk 92
8400 Oostende
☎ 0472 348543

BRÔS **CARRÉ**
BARBIER COIFFURE

Rouwcentrum Jim RAES

Uitvaartzorg voor mensen...
door mensen...

Slachtersstraat 23 - Oostende

tel: 059 / 330 007
gsm: 0474 / 205 600

